

Alejandro Palomas
Una vida

ALEJANDRO PALOMAS
UNA VIDA

COL·LECCIÓ CLÀSSICA
TÍTOL ORIGINAL: *UNA VIDA*
PRIMERA EDICIÓ: GENER DEL 2025
© ALEJANDRO PALOMAS, 2025
© EDITORIAL PLANETA, S. A. / DESTINO
© COLUMNA EDICIONS, LLIBRES I COMUNICACIÓ, S.A.U.
AV. DIAGONAL, 662-664 - 08034 BARCELONA
ISBN: 978-84-664-3294-8
DIPÒSIT LEGAL: B. 21.080-2024
FOTOCOMPOSICIÓ: GRUP62
IMPRES A CATALUNYA - PRINTED IN CATALONIA

www.columnaedicions.cat

La lectura obre horitzons, iguala oportunitats i construeix una societat millor. La propietat intel·lectual és clau en la creació de continguts culturals perquè sosté l'ecosistema de qui escriu i de les nostres llibreries. En comprar aquest llibre contribuïu a mantenir aquest ecosistema viu i en creixement. A Grup62 agraïm que ens ajudeu a donar suport així a l'autonomia creativa d'autores i autors perquè puguin continuar desenvolupant la seva funció.

Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra. Podeu contactar amb CEDRO a través del web www.conlicencia.com o per telèfon al 91 702 19 70 / 93 272 04 47.

Queden expressament prohibits l'ús o la reproducció d'aquest llibre o de qualsevol de les seves parts amb el propòsit d'entrenar o alimentar sistemes o tecnologies d'intel·ligència artificial.

I

La mama havia dit que ella mateixa compraria les flors, però al final no va poder ser. Tan bon punt li vaig veure l'expressió desorientada a la pantalla del telèfon, seguida del primer balbuceig, tota la resta —els plans de sopar a casa seva aquell vespre i la sortida al museu que la Sílvia havia organitzat per a l'endemà al matí— es va esfumar de cop.

—Ta... ta... ta... rd —va començar, acostant-se el mòbil a la cara i boquejant com si li faltés l'aire. Va intentar dir alguna cosa més, però no se'n va sortir, i tots dos ens vam quedar en silenci, arrugada durant uns segons la placidesa de la tarda entre el seu desconcert i el meu—. Justament ens enxampes entrant per la porta, Fer. —Ni rastre del tartamudeig. Vaig respirar més tranquil. Llavors em va explicar que feia a penes uns minuts que l'Emma i ella acabaven de descarregar el cotxe davant de la porteria i que els havia tocat pujar per l'escala perquè per variar l'ascensor s'havia quedat encallat entre el segon i el tercer.

Llavors se'n va recordar.

—Ai, Fer, que em mataràs —va dir, acostant-se la mà al front i desapareixent de la pantalla del telèfon. El gest em va regalar un escombratge ràpid pel sostre—. Les flors! M’he descuidat de les flors! —De seguida va tornar a aparèixer, amb cara de penedida—. Ja sé que m’ho has recordat aquest matí, però és que últimament no sé on tinc el cap. De seguida que pengi, baixaré al quiosc a comprar-les i aprofitaré per fer fer l’últim passeig a la Shirley.

La mama i les flors. Han estat molts els episodis de la nostra vida que podríem puntejar a l'àlbum familiar amb els seus rams. Flors per celebrar, per si de cas, per tenir, regalar, dir, fer-se perdonar...

Sempre les flors. Herència directa de l'àvia Esther.

Entre les excuses de la mama pel seu descuit es va infiltrar la veu esmoreïda de l'Emma. Al fons també em va semblar sentir els lladrucs de la Shirley.

Tot i que el juliol amb prou feines havia començat, la calor era infernal. La mama de seguida va voler afegir alguna cosa, i amb la seva veu va renéixer també el tartamudeig.

—Qu... qu... qu... an... me... la... laaaa... cafè... pe... pe... ai... ai... —va dir.

No era ella. La seva veu va sonar diferent, més aèria. Van seguir uns segons de buit, mentre jo intentava desxifrar el missatge, però no hi va haver temps per a tanta cosa. Estranyada pel meu silenci, va voler tornar a parlar i el tartamudeig es va transformar en un balbuceig espès i monòton.

—Caf... fè de co... lor... pum... po... po... ai... Fer... fill... amb cotxe.

Llavors ho vaig entendre: no era només un tartamudeig. La mama parlava de manera inconnexa, com si de

sobte el cervell se li hagués tornat incapaç d'ordenar les síl·labes i perseguís solucions a cegues. Els ulls se li movien perduts contra el telèfon. Els obria i els tornava a tancar entre lletres, buits i respiració, com quan, en els moments més aguts dels episodis de despreniment del vitri que havia tingut feia un parell d'anys, veia ocells que es movien davant seu i intentava atrapar-los amb les mans mentre deia: «Els veus? Mira'ls. Són aquí! Aquí n'hi ha un! Mira, mira, a la nevera!».

—Passa'm l'Emma.

Vaig aprofitar per asseure'm a la cantonada de la meua taula de treball, amb la idea de recolzar el formigueig de malestar que havia començat a habitar-me. Dins el cap, totes les possibilitats.

I la urgència.

A la pantalla va aparèixer la cara de l'Emma.

—Que has sentit com parla? —li vaig preguntar, sense ni saludar-la.

Se li va enfosquir la mirada.

—No —va dir—. Era al replà parlant amb la Rocío, la veïna, per això de les claus. —Va desviar la mirada cap al que devia ser la terrassa—. Fins on jo sé, parlava bé. De fet, avui no hi havia qui la fes callar.

Llavors la veu de la mama va assaltar el silenci.

—Co... co... esper... Shirley... cafè? —va balbucejar amb una veu aspra i lletja.

Urgència. Les línies que van solcar el front de l'Emma van posar la pauta a tota aquella dissonància, intentant desxifrar-la. Hi havia alarma, en aquell front. I confusió. Molta.

—Ai, no. Una altra infecció d'orina, no —va dir, apartant-se un floc de la cara—. No pot ser, Fer. Altre cop no.

—Shir... ley! —va cridar la mama des d'algun lloc que no vaig poder veure—. Vine a cucu... rrucucú... cu... el... mami... amb cafè de pa... loma.

Ens vam mirar. Vaig imaginar la mama traient el cap a la terrassa, intentant que la Shirley deixés de lladrar als nois del reggaeton que cada tarda es reunien als bancs de la plaça i deixaven anar aquell reguitzell de coses sense sentit que sonava com un rap de vella. Vaig sentir veus adolescents, una mica de música enllaunada i també el lladrar agut de la Shirley.

—Truco a l'ambulància? —va preguntar l'Emma amb la veu cansada.

—No. Si venen els de l'ambulància, acabarà a l'hospital com l'última vegada, i ja saps com va anar, tot plegat. Val més que la portis a la clínica de la seva mütua. Ja aviso la Sílvia.

—Fra... deli... caferet... una i dues... —va tornar a sonar la veu de la mama—. Shir... torrado... ra...

—D'acord —va dir l'Emma—. Ara li prepararé la bossa. Val més que deixi la Shirley amb la veïna, et sembla?

No vaig tenir temps de contestar. En aquell moment, en devia passar alguna al costat de la terrassa, perquè l'Emma es va tombar en aquella direcció i un núvol de cendra li va cobrir la mirada. A partir de llavors, tot va transcórrer a càmera lenta. Es va sentir un crit i de seguida un cop sec, com si s'hagués bolcat una taula i hagués arrossegat algun objecte més, potser una cadira. L'Emma va desaparèixer de la pantalla del mòbil i tot es va tornar fosc. La veu no. Tampoc el soroll.

—Mama! —la vaig sentir cridar, mentre els lladrucs de la Shirley s'incorporaven al silenci—. No et moguis!

Silenci. Lladruçs. Soroll d'alguna cosa arrossegant-se o de vent o sorra.

—Vaig a demanar ajuda —va dir l'Emma—. Mama, em sents? Ai, Déu meu, espera. Recolza't aquí, sí. Ara et porto una tovallola. Però no et moguis, sisplau. Pots així? No, primer recolza l'esquena al sofà i després intenta incorporar-te. Això mateix, sí. Molt bé. Queda't aquí. Vaig a buscar gases i Betadine. On les tens, les gases?

Uns passos ràpids i amortits, cada vegada més a prop. Per fi la cara de l'Emma en la foscor de la pantalla, ocupant-la sencera.

—Ha caigut, Fer —va dir, quasi sense alè—. Truca a una ambulància.

Després res. Silenci. Fosa en negre.

—**M**ama, vols fer el favor d'abaixar el volum per parlar amb mi? Si t'ho haig de tornar a demanar, et juro que et penjo.

Un sospir fastiguejat.

—Ai, Fer.

—No. «Ai, Fer» no, mama. És que sempre estàs igual.

—Mxsmxsmxmxx.

—I no mengis, que no t'entenc.

Va trigar uns segons a tornar a parlar. Quan ho va fer, encara tenia la boca mig plena.

—Ai, per l'a... Per l'amor de Déu, cometgrrrrposes. És que... Mshehshhhhhgrfny. M'acaben de servir l'es... mor... z i si no m'afanyo, se... segur que entrarà la infermera xi... xi... nesa i me'l... me'l... preeen... drà.

—L'auxiliar no és xinesa, mama. És coreana, però nascuda aquí, ja t'ho he dit —la va corregir la veu de la Sílvia des d'algun lloc de l'habitació.

—Co... co... co...? —va preguntar ella, desistint de completar la pregunta. I després—: Nooooo. És xinesa de debò. Per això camí... na... na... na així, amb les po...

potetes obertes. En Mauro diu que és perquè de pe... tites els posen bo... bolquers de bambú, d'aquests gruixuts que els cremen les cuixetes per dins i es...

—No diguis bestieses —la va tallar la Sílvia—. Quan pengis et posaré el termòmetre.

Em vaig tapar la boca amb la mà perquè la mama no em sentís riure. A l'altra banda de la finestra, el sol del migdia queia a plom damunt dels camps i un vent de ponent afaitava les bales de palla, d'on s'alçaven remolins de pols. Una calor endimoniada ho cobria tot.

Després de l'ingrés de la mama a urgències, havia seguit el protocol de costum: via, polsera, llitera, febre molt alta, episodis de tartamudesa i deliri, balbucejos, confusió de paraules —llibreta per llitera, mitjana per marrana— i una llarga llista d'etcèteres que l'Emma havia entomat amb la seva infinita paciència, mentre esperàvem l'habitual anàlisi d'orina i l'assignació d'habitació.

—Li han donat antibiòtic i un lorazepam i s'ha adormit —havia acabat—. No entenc com no s'ha trencat res, tot i que demà començaran a sortir-li els blaus. La metgessa que l'ha atès a urgències li ha encarregat unes quantes proves.

—Proves? De què?

—Pel que ha vist al seu historial, toca actualitzar el TAC cranial i li vol fer un parell d'ecografies i una placa. Les han programat per a demà a primera hora. Segurament amb ella ja hi haurà la Sílvia.

Hospitals. Proves. Llenguatge mèdic.

Les infeccions d'orina: el gran taló d'Aquil·les de la mama. Havien començat a poc a poc, anunciant-se amb símptomes que, amb el pas del temps, havíem après a reconèixer: una febre silenciosa i sobtada que la cremava per dins i que sovint la portava al deliri, incontinença,

diarrea, una olor forta a l'orina... El patró variava poc i el protocol era sempre el mateix: urgències, ingrés i, després d'un mínim de tres dies a planta, tres dies més de repòs —normalment al camp, a casa de l'Emma— i sant tornem-hi. Al principi les infeccions havien estat lleus, però la situació no havia tardat a complicar-se, especialment durant el primer confinament de la pandèmia. Llavors vam decidir augmentar les dosis de qualsevol preventiu que tinguéssim a mà: càpsules de nabius, litres d'aigua, infusions diverses i la medicació habitual...

L'última infecció havia tingut lloc no feia ni dos mesos, a mitjans de maig. L'uròleg havia proposat un nou antibiòtic. «Funciona en el vuitanta per cent dels casos», ens va tranquil·litzar. «Per fi podreu descansar una mica».

Ens ho vam creure i ens vam relaxar, convençuts que ens esperava un estiu sense hospitals i que per fi ens regalaríem unes petites vacances de tot el que arrossegàvem, incloent-hi la pandèmia. Però ens havíem equivocat, sobretot l'Emma, que, confiada com era, havia comès l'error d'emportar-se la mama un parell de setmanes a casa seva i, al cap de poc de tenir-la instal·lada amb ella al camp, m'havia trucat demanant auxili.

Com de costum, no havia comptat que, ni tan sols en estat de repòs, la mama no descansava. No li vaig voler recordar que jo ja l'havia previngut en el seu moment i que ella no m'havia volgut escoltar.

—Tot anirà bé —m'havia dit dies abans, quan li vaig suggerir que potser li convindria quedar-se sola i aprofitar aquelles dues setmanes per descansar—. Se li posarà bé el camp, Fer —es va entossudir—. Ja ho veuràs, la posaré a envernissar portes i a endreçar armaris, o sigui que estarà encantada. Acabarà tan esllomada que no li quedaran ganes de fer-ne de les seves —em va assegurar,

gairebé com si intentés convèncer-se a si mateixa—. Ni t'imagines com ho han deixat tot, els pintors. Hi ha pols fins al congelador. Per postres, ahir la Magalí em va dir que havia vist un parell de nius d'eruga als pins.

Quan li vaig explicar a la Sílvia que la mama estava fent-ne de les seves a casa de l'Emma, va fer cara d'això-jo-ja-ho-he-dit-mil-vegades i es va limitar a comentar:

—Si és que estan fetes l'una per a l'altra. —Després va treure el fum del cigarret pel nas i va afegir—: Com dues nenes petites, només cal veure-les.

No li faltava raó. Des que la salut de la mama havia començat a fallar, l'Emma i ella conspiraven en secret. L'Emma era per a la mama la personificació de L'ESBARJO, així, en neó. L'esbarjo incloïa berenars amb sobredosis de xocolata, sortides entre setmana al cine precedides per un bon tip de pizza i alguna cerveseta i escapades al circuit de mercats ambulants que l'Emma podria haver recorregut a ulls clucs, d'on tornaven carregades amb tota mena de calces, paelles i adminicles de superoferta. Entre aquests, un llumet de nit que s'encenia quan detectava el més petit moviment, perquè la mama no es desorientés quan es llevava de matinada amb ganes d'anar al lavabo i que la Shirley es va cruspír de seguida que el va poder queixalar.

La Sílvia tenia raó. Eren pastades.

En els últims temps, aquesta complicitat entre elles havia augmentat. L'Amàlia postpandèmica no era la mateixa. La mama semblava més fràgil, hi havia en ella alguna cosa que abans no hi era. De vegades es desorientava, immersa de sobte en petites llacunes de memòria i canvis d'humor que havíem començat a vigilar de prop, però que desapareixien al cap de poc temps, sense deixar rastre.

Miratges. Flaixos de coses que ens confonien i alhora ens espantaven.

—Ai, Fer—havia dit l'Emma per telèfon aquella tarda després de queixar-se de l'esbojarrada hiperactivitat de la mama—. És que de vegades em fa sortir una mica de polleguera, i després em sento tan culpable per haver-li parlat malament...

Si bé màscares, confinaments, estadístiques i xifres de morts havien quedat enrere, amb prou feines començàvem a entendre que no érem capaços de posar nom al que havíem viscut, perquè no hi havia cap nom que ho pogués englobar tot. Els dos anys de pandèmia ens havien exigit més del que ens crèiem capaços de donar, i la ressaca estava deixant, en retirar-se, un caos de dolor, preguntes i esgotament. Aquest moment era el que segueix el naufragi quan a la platja queden restes del vaixell, però cap de sencera.

De nosaltres, la que portava més malament aquella ressaca era l'Emma. Tot i que es queixava poc, només calia veure-la per entendre que el desgast dels dos últims anys a l'institut li havia deixat una petjada que costaria d'esborrar. Més deixada en general, portava els cabells rossos plens de canes i tallats de qualsevol manera, tenia la pell resseca, s'havia engreixat i al seu voltant tot semblava a mig fer o a mig acabar. I encara pitjor: la pandèmia ens havia deixat en herència una Emma menys suau i pacient, que de vegades ens costava reconèixer; s'irritava amb facilitat en situacions i contextos en què abans era seda pura i de vegades semblava contenir just a temps una ràbia inèdita i sorda contra tot que abans no li havíem conegut.

Fins i tot contra la mama, que, en aparença despistada, la llegia en silenci.

—Aquesta nena no està bé —deixava caure de seguida que em tenia al davant després d’haver patit un d’aquests episodis—. No saps com s’ha posat aquesta tarda quan m’he perdut i m’he equivocat de tren. Com una fera. Gairebé pitjor que la Sílvia, que és dir molt.

Pinzellades, la mena de senyals sincopats que sense voler anem repartint quan portem durant massa temps una càrrega massa feixuga. L’Emma estava diferent, tots ho estàvem després del que havíem viscut, i això era la normalitat. Encara ho és.

Poc ens imaginàvem llavors que, en el seu cas, el senyal suggeria alguna cosa més concreta, una veritat que era allà, a la vista, desmuntant l’Emma com es desmunta un rellotge encallat damunt la taula de la cuina, però que cap de nosaltres no va saber entendre a temps.